

Інтерактивні технології навчання лексики студентів

У статті представлено інтерактивну технологію навчання лексики студентів мовних вищих навчальних закладів у всіх видах іншомовної мовленнєвої діяльності, а також вправи для оволодіння студентами лексичним матеріалом з використанням інтерактивних технологій.

Ключові слова: інтерактивні технології навчання, лексичні одиниці, лексична компетенція.

Актуальність дослідження. Постановка проблеми. Англійська мова характеризується різноманітністю лексичних одиниць (ЛО), синонімів і синонімічних виразів, що створює значні труднощі у навчанні, особливо студентів мовних спеціальностей, словниковий запас яких має містити велику кількість ЛО для вільного користування англійською мовою у професійних, наукових та інших цілях. Успішність спілкування студентів – майбутніх фахівців – значною мірою залежить від рівня їхнього володіння лексичною компетенцією. Під лексичною компетенцією В. Д. Борщовецька розуміє такий рівень засвоєння лексики, який забезпечує учаснику спілкування вміння вживати в певній ситуації саме ту лексичну одиницю, що точно й економно передає інтенцію мовця [2]. Одним з ефективних засобів досягнення якісного навчання лексики студентів мовних спеціальностей вважаємо упровадження технологій інтерактивного навчання. Відповідно, **метою статті** є розкриття методики застосування інтерактивних прийомів оволодіння студентами лексикою з метою забезпечення умов для формування у них іншомовної компетенції.

Виклад основного матеріалу. Інтерактивне навчання визначають як процес міжособистісної комунікації в навчальних умовах, характерними ознаками якого є високий ступінь інтенсивності спілкування, розмаїття видів, форм і прийомів діяльності [3]. У запропонованій нами методиці інтерактивного навчання лексики студентів мовних спеціальностей враховано комплексний підхід до організації занять, що передбачає формування всіх видів мовленнєвої діяльності. Метою навчання є говоріння (діалогічне та монологічне), засобом – читання, аудіювання та письмо. Засвоєння нових ЛО відбувається під час читання тексту, його сприймання на слух – під час мовлення. Лексична компетенція формується за рахунок багаторазового повторення нових ЛО у репродуктивному та продуктивному мовленні в усіх видах мовленнєвої діяльності.

З урахуванням положень дослідження про специфіку поетапного формування навичок читання та говоріння, запропонованого Н.І. Бичковою [1], нами розроблено етапи формування лексичної компетенції на основі читання автентичних текстів.

Таблиця 1

Етапи формування лексичної компетенції

№ з/п	Етапи
1	Мовної і соціокультурної орієнтації до початку навчання нових ЛО
2	Адаптивної рецепції із семантизацією нових ЛО
3	Рецепції нових ЛО у контексті
4	Репродуктивної мовленнєвої діяльності з використанням нових ЛО
5	Продуктивної мовленнєвої діяльності з використанням нових ЛО

¹ Моспан, Н.В. (2012). Інтерактивне навчання лексики. *Народний вісник. Науково-методичний електронний журнал*, 16. <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/16/statti/mospan.htm>

Представляємо характеристику етапів інтерактивного формування лексичної компетенції з прикладами вправ. Модель заняття розроблена для студентів III курсу в межах теми "Відомі актриси та актори кіно" на основі автентичного тексту "Marilyn Monroe" [4].

Отже, **першим є етап мовної та соціокультурної орієнтації до початку навчання нових ЛО.**

Мета діяльності цього періоду – ознайомлення студентів із контекстом навчального матеріалу, введення імен дійових осіб, географічних назв, реалій тощо.

Вправа 1

Say me what you know about the film star, Marilyn Monroe.

На **другому етапі – адаптивної рецепції із семантизацією² нових ЛО** – відбувається перше читання тексту з метою розуміння загальної інформації. Текст подається студентам із виділеними жирним шрифтом новими ЛО для кращого їх сприйняття у контексті.

Вправа 2 (рецептивна, умовно-комунікативна)

You are working in Internet and your time is limited. Read about Marilyn's death and the conspiracy theories that surrounded it. Pay attention to the new words. Their list will help you to understand the information better.

recall	згадувати
official verdict	офіційний вирок
assume	припускати
claim	стверджувати
suicide	самовбивство
be suicidal	мати намір скоїти самогубство
suspicious events	підозрілі події
revealing	секретні
an untimely death	передчасна смерть
be convinced	бути впевненим

MARILYN MONROE

THE DEATH OF THE STAR

It's over 40 years since Marilyn Monroe died, however theories concerning her death still fascinate the world. Whenever her name is mentioned, people **recall** the mystery of her final hours and although the **official verdict** was **suicide**, many believe that she was murdered by the Mafia or the FBI.

Marilyn had a reputation of a dumb blond who had such a problem with drink, drugs, and depression that she could never remember her lines. However, her beauty and fame brought her into contact with some of the biggest names of the day. She dated Frank Sinatra, despite he had connections with the Mafia, and she also had affairs with President John Kennedy and his brother Bobby.

When Marilyn was found dead in bed her home in Los Angeles in the early hours of Sunday, August 5, 1962, police **assumed** it was suicide as there was an empty bottle of sleeping pills on the table beside her. Despite, witnesses, including her psychiatrist and some of her friends, insisted she **was not suicidal** at the time. Other witnesses said they saw Bobby Kennedy visit house that night, even though he **claimed** to be in San Francisco.

There were other **suspicious events**. Marilyn's housekeeper disappeared immediately after she was found only to reappear a year later as an employee of the Kennedys. Why did they employ her unless they wanted her to keep silent? Marilyn's diaries also disappeared. Were they so **revealing** that they had to be destroyed?

Marilyn's ex-husband Joe DsMaggio **was convinced** the Kennedys had her killed. He never spoke about it while he was alive in case he also met **an untimely death**, but he did in his memories, which were published as soon as he died.

Вправа 3 (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Now answer the questions:

² Семантизація – пояснення нових лексичних одиниць

1. What is an *official verdict* of Marilyn's death?
2. What did police *assume* about her death?
3. Was Marilyn *suicidal* at the time?
4. What *suspicious events* happened after Marilyn's death?
5. Who *was convinced* the Kennedys had killed her?
6. Who was frightened to meet *an untimely death*?

Наступний етап – етап рецепції нових ЛО у контексті – слугує для сприйняття і запам'ятовування нових ЛО у контексті під час читання тексту з метою його повного розуміння. Для цього текст потрібно читати за абзацами. Під час читання здійснюється семантизація викладачем можливих незнайомих студентам ЛО. Після читання студенти вимовляють нові ЛО та тлумачать їх значення. Цей прийом уможливорює багаторазове фонетичне вправлення нових ЛО та створює умови для їх запам'ятовування у контексті студентам із зоровим (завдяки читанню) і слуховим (завдяки вимові) типом сприйняття мовленнєвої інформації.

Перевірка розуміння змісту абзацу відбувається усно за допомогою запитань-відповідей, у яких використовуються нові ЛО. Це забезпечує студентам можливість чути зразкову вимову нових ЛО в мовленні викладача та вживати їх у власному мовленні.

Після читання наступного абзацу студенти вимовляють нові ЛО в тексті попередніх абзаців та повторюють їх значення, тобто відбувається багаторазове сприйняття і відтворення нових ЛО на фоні контексту, що сприяє їх запам'ятовуванню.

Схематично такий прийом можна відобразити так: читання абзацу №1 → семантизація нових ЛО → вимовлення студентами нових ЛО → перевірка розуміння змісту абзацу №1 → читання абзацу №2 → семантизація нових ЛО → вимовлення студентами нових ЛО → перевірка розуміння змісту абзацу №2 і тощо.

Вправа 4 (рецептивна, умовно-комунікативна)

This time read the text to find the detailed information. Read the 1-st paragraph and be ready to answer the questions.

*It's over 40 years since Marilyn Monroe died, however theories concerning her death still **fascinate** the world. Whenever her name is **mentioned**, people **recall** the mystery of her final hours and although the **official verdict** was **suicide**, many believe that she was murdered by the Mafia or the FBI.*

Вправа 4.1 (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Say the new words and remember their meaning. Now answer the questions about the paragraph.

1. Why does Marilyn's death still *fascinate* the world?
2. What do people *recall* when her name is *mentioned*?
3. Do people believe in the *official verdict* of her *suicide*?

Вправа 5 (рецептивна, умовно-комунікативна)

Read the 2-nd paragraph and be ready to answer the questions.

*Marilyn had a **reputation** of a **dumb** blond who had such a problem with drink, drugs, and depression that she could never **remember her lines**. However, her beauty and fame **brought her into contact** with some of the biggest names of the day. She **dated** Frank Sinatra, despite he had connections with the Mafia, and she also **had affairs** with President John Kennedy and his brother Bobby.*

Вправа 5.1 (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Say the new words and remember their meaning. Now answer the questions about the paragraph.

1. What *reputation* did Marilyn have?
2. Why do you think she had a *reputation* of a *dumb* blond?
3. Why could she never *remember her lines*?
4. What *brought* Marilyn *into contact* with the famous people of the day?
5. Who did she *date*?
6. Who also did Marilyn have affairs with?

Після обговорення студенти вимовляють нові в тексті ЛО двох попередніх абзаців та повторюють їх значення. Нова мовленнєва інформація надходить за двома каналами – зоровим (завдяки читанню) і слуховим (завдяки вимові).

Вправа 6 (рецептивна, умовно-комунікативна)

Read the last paragraph and be ready to answer the questions.

Marilyn's ex-husband Joe DiMaggio **was convinced** the Kennedys had her killed. He never spoke about it while he was alive in case he also met **an untimely death**, but he did in his memories, which were published as soon as he died.

Вправа 6.1 (рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна)

Say the new words and remember their meaning. Now answer the questions about the paragraph.

1. Who was *convinced* the Kennedys had killed Marilyn?
2. Who was frightened to meet *an untimely death*?

Четвертий етап – **етап репродуктивної мовленнєвої діяльності з використанням нових ЛО** – вважаємо періодом автоматизації вживання студентами нових ЛО, у процесі якого формуються репродуктивні лексичні навички. Студенти навчаються репродукувати висловлювання з новими ЛО, використовуючи картки і навчальний текст. Найтиповішою вправою цього етапу є послідовний переказ студентами речення за реченням за допомогою карток.

Викладач роздає картки з надрукованими на них новими словами; завдання студентів – розкласти їх послідовно відповідно до змісту тексту та переказати текст, вживаючи нові слова і вирази.

Вправа 7 (репродуктивна, умовно-комунікативна)

Here are the cards with the new words from the text on them. Put them in the right order according to the events in the text.

an untimely death	suspicious	recall	dumb	official verdict
-------------------	------------	--------	------	------------------

Вправа 7.1 (репродуктивна, умовно-комунікативна)

Now let's check your memory about the conspiracy theories that surrounded Marilyn's death. Using the words from the cards tell the story sentence by sentence.

На **етапі продуктивної мовленнєвої діяльності з використанням нових ЛО** відбувається формування вміння студентів вживати нові ЛО в монологічному та діалогічному мовленні. Це здійснюється завдяки виконанню продуктивних вправ і застосуванню рольових ігор.

Вправа 8 (продуктивна, комунікативна)

This time I will divide you into two groups of those who believe in that Marilyn Monroe was murdered and those who share the official verdict of her suicide. Find as many facts as possible to prove your point of view.

Students from Group A, choose the facts to prove her murder.

Students from Group B, choose the facts to prove her suicide.

Для використання нових ЛО у власному мовленні пропонуємо виконувати таку вправу. Студентам пропонується побудувати власні речення, використовуючи картки, таким чином: один студент вимовляє власне речення, вживаючи ЛО, другий студент повторює це речення та проголошує власне, продовжуючи думку першого студента. Така вправа спрямована на формування продуктивних навичок використання нових ЛО у власних висловлюваннях та створення власних контекстів. Частотність сприймання нових ЛО на слух, вимовлення їх у власному мовленні сприяє міцному запам'ятовуванню нових ЛО.

Вправа 9 (продуктивна, умовно-комунікативна)

Make up your own sentences using the new words from the cards. Work in two groups. I will give you one point for each correct sentence.

an untimely death	suspicious	recall	dumb	official verdict
-------------------	------------	--------	------	------------------

Student from Group A, choose a word or word expression and make a sentence. Student from Group B, repeat the sentence and add another sentence to make a story.

Example:

Student from Group A:

Yesterday when I was waiting for a bus I saw a man whose behavior was suspicious.

Student from Group B:

Yesterday when I was waiting for a bus I saw a man whose behavior was suspicious. Suddenly he grabbed a bag out of one woman's hand and ran away.

Для формування навичок використання нових ЛО у діалогічному мовленні можливо використовувати подібний прийом, коли одному зі студентів запропоновано написати на дошці аббревіатуру: ім'я та прізвище обраного актора. Інші студенти повинні поставити запитання, вживаючи ЛО з тексту, щоб зрозуміти, що мають на увазі. Така вправа формує навички використання нових ЛО у власному діалогічному мовленні.

Вправа 10 (продуктивна, комунікативна)

Think about someone famous who interests you. Write the abbreviation of his (her) name on the board. Other students will ask you questions trying to use the words from the cards to guess this person's name.

Example:

B.P.

1. Does this name still fascinate the world?
2. Where is his (her) name often mentioned?
3. Were there any suspicious events in his (her) life?

Для розвитку навичок письма студентам варто пропонувати написати твір про загадкове життя або таємницю смерті відомого актора чи акторки, вживаючи вивчені ЛО.

Вправа 11 (продуктивна, комунікативна)

Research and write (using the new words) about someone famous who interests you. Use the plan below to help you.

Paragraph 1: Introduction and your interest in this person.

Paragraph 2: Early life.

Paragraph 3: Career path.

Paragraph 4: Period of fame.

Paragraph 5: Later life (and death).

Висновки. Таким чином, представлені технології сприяють високому рівню засвоєння студентами нових ЛО під час занять за рахунок їх інтерактивної організації та систематичному використанню нових ЛО в різних видах мовленнєвої діяльності.

Список використаних джерел

1. Бичкова Н.І. Основи використання відеофонограми та фонограми для навчання іноземних мов. Частина 1. Методика використання відеофонограми / Н.І. Бичкова. – К.: Віпол, 1999. – 107 с.
2. Борщовецька В.Д. Лінгвістичні передумови навчання фахової англійської лексики студентів-економістів / В.Д. Борщовецька // Вісник КНЛУ. Серія "Педагогіка та психологія". – 2001. – Випуск 4. – С. 153.
3. Кашлев С.С. Интерактивные методы обучения педагогике / С.С. Кашлев. – Минск : Вышейш. шк., 2004. – 38 с.
4. New Headway (Upper-Intermediate). – Oxford University Press, 2005. – P. 114.

Моспан Н.В. Интерактивные технологии обучения лексике студентов

В статье представлена технология интерактивного обучения лексике студентов языковых высших учебных заведений во всех видах иноязычной речевой деятельности, а также упражнения для овладения студентами лексическим материалом с использованием интерактивных технологий.

Ключевые слова: интерактивные технологии обучения, лексические единицы, лексическая компетенция.

Mospan, N.V. Interactive technologies of Students' Teaching of Vocabulary

The article focuses on the problem of interactive strategies of teaching vocabulary students of linguistic universities. The exercises for learning vocabulary by means of interactive technologies have been developed by the author.

Key words: interactive teaching technologies, lexical competence, vocabulary.